

รายงานการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดิน บ้านต่อมดง

หมู่ 7 ตำบลบ้านต่อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

โดย โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายท้องถิ่นและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อการจัดการลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

และ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา

ที่ตั้ง

ที่ตั้งสัมพันธระดับตำบล

บ้านต่อมดง ตั้งอยู่ในเขตตำบลบ้านต่อม มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบ้านต้า

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลสันป่าม่วง และตำบลเวียง

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลท่าวังทอง

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลสันป่าม่วง และ ตำบลบ้านต้า

ที่ตั้งสัมพันธระดับหมู่บ้าน

เมื่อพิจารณาอาณาเขตติดต่อระดับหมู่บ้าน พบว่ามีหมู่บ้านที่ตั้งอยู่โดยรอบบ้านต่อมดง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านห้วยทรายคำ ตำบลบ้านต่อม

ทิศใต้ ติดกับ บ้านผาช้างมูบ ตำบลสันป่าม่วง

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านต่อมดง (หมู่ 6) และบ้านต่อมกลาง ตำบลบ้านต่อม

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านต่อมโน ตำบลบ้านต่อม

สภาพภูมิประเทศ

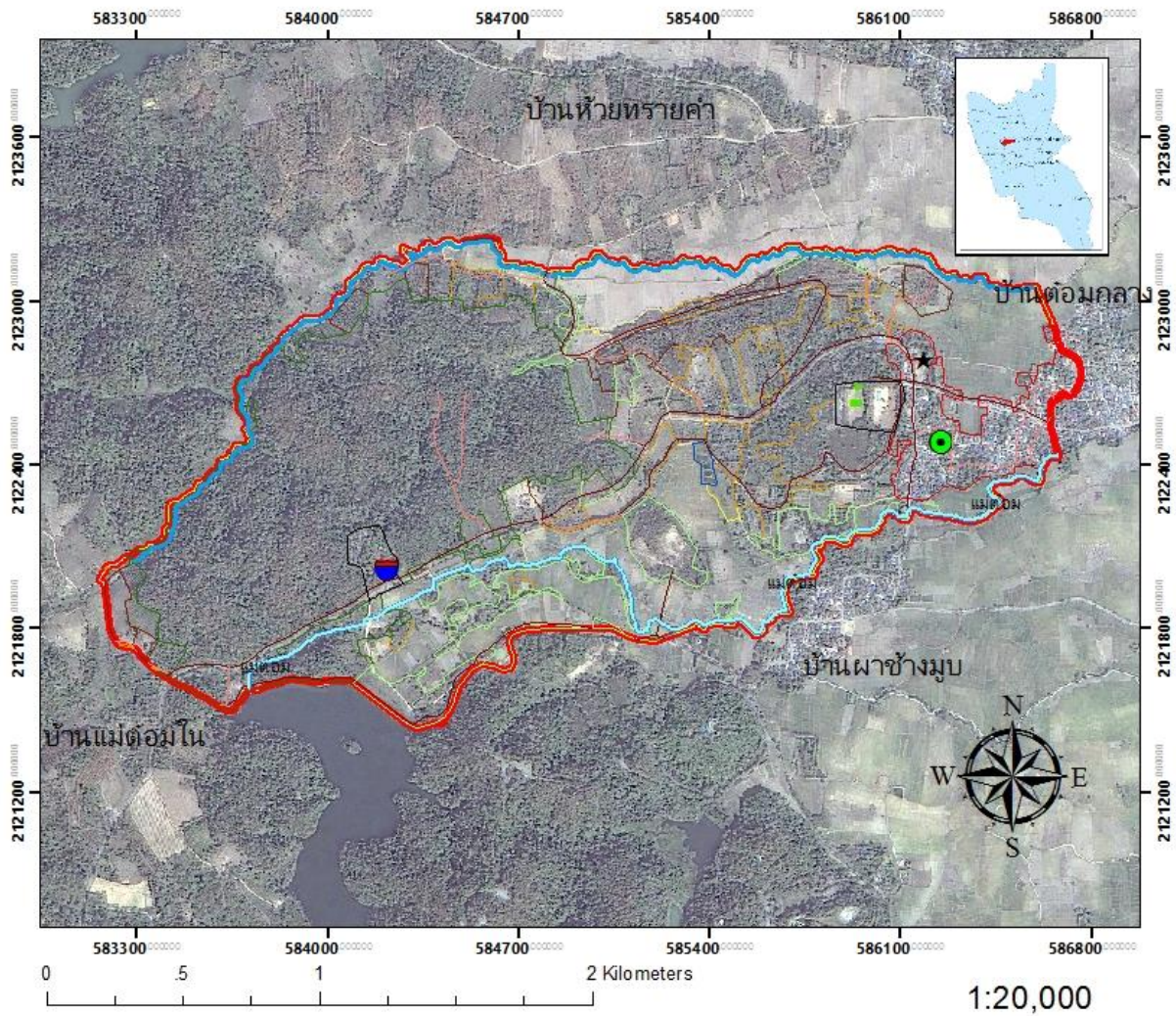
บ้านต่อมดงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเมืองพะเยา สภาพภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา มีความลาดเทจากภูเขาดอยหลวงทางทิศตะวันตก ลงสู่พื้นที่นาข้าวและกว๊านพะเยาทางทิศตะวันออก โดยมีน้ำแม่ต่อมเป็นลำน้ำสำคัญของชุมชน ไหลจากทิศตะวันตกไปตะวันออก มีต้นน้ำจากภูเขาดอยหลวง ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำห้วยทับช้าง จากนั้นลำน้ำจะแยกออกเป็น 2 สายไหลลงสู่บ้านต่อมดง ขนาบบริเวณหมู่บ้านไว้ทั้ง 2 ด้าน ทั้งทิศเหนือและทิศใต้ สภาพทางกายภาพส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบที่ถูกใช้เพื่อการเกษตรกรรมและมีทรัพยากรน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบ้านต๋อมดง ทำการวิเคราะห์จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมไทยโชด (Thaichote) ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ปี พ.ศ. 2558 และ ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Google Earth ร่วมด้วยข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดพะเยาของกรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ. 2554 นำเข้าข้อมูลและวิเคราะห์ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) จากนั้นทำการตรวจสอบและปรับแก้ความถูกต้องของข้อมูลด้วยการลงสำรวจภาคสนามในพื้นที่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถแสดงดังภาพที่ 1 ภาพที่ 2 และ ตารางที่ 1
ต่อไปนี

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินหมู่บ้านต่อมดง

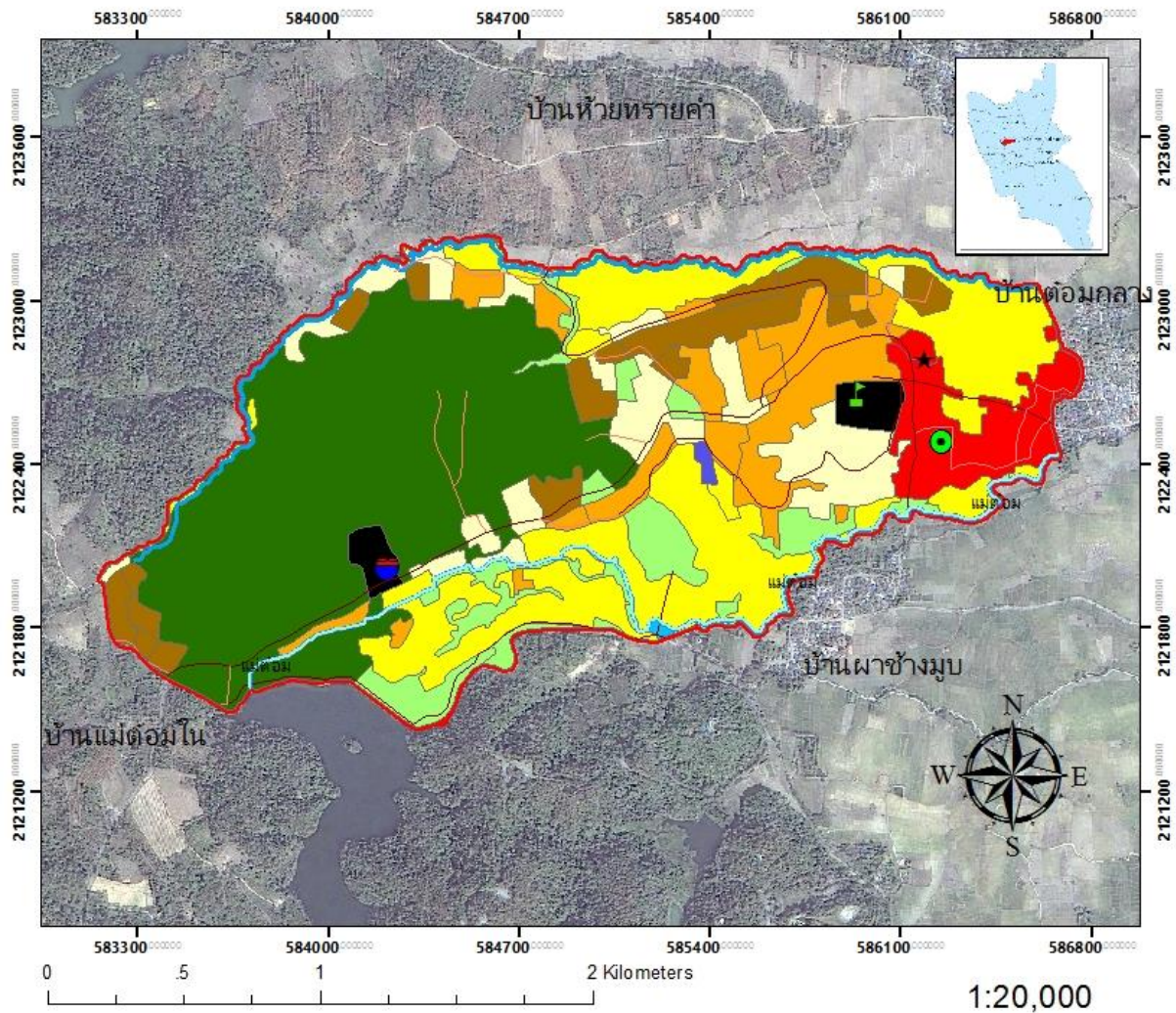


สัญลักษณ์

	ขอบเขตหมู่บ้าน		นาข้าว		ป่าสัดใบ		สถานีควบคุมไฟฟ้า
	ถนนสายรอง		ไม้ยืนต้น		หมู่บ้าน		ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
	ถนนสายหลัก		ไม้ผล		ทุ่งหญ้า		ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน
	ทางน้ำหลัก		พืชไร่		สถานที่ราชการ		โรงเรียนบ้านต่อมดง
	ทางน้ำรอง		แหล่งน้ำสร้างขึ้น		สถานที่เพะเลี้ยงสัตว์น้ำ		

ภาพที่ 1 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบ้านต่อมดง (แสดงแนวเขต)

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินหมู่บ้านต้อมดง



สัญลักษณ์

 ขอบเขตหมู่บ้าน	 นาข้าว	 ป่าผลัดใบ	 สถานีควบคุมไฟฟ้า
 ถนนสายรอง	 ไม้ยืนต้น	 หมู่บ้าน	 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 ถนนสายหลัก	 ไม้ผล	 หุ่นหญ้า	 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน
 ทางน้ำหลัก	 พืชไร่	 สถานที่ราชการ	 โรงเรียนบ้านต้อมดง
 ทางน้ำรอง	 แหล่งน้ำสร้างขึ้น	 สถานที่เพื่อบึงสัตว์น้ำ	

ภาพที่ 2 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบ้านต้อมดง (แสดงพื้นที่)

ตารางที่ 1 พื้นที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินบ้านต่อมดง

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ (%)	รายละเอียดที่สำคัญ
A1 (นาข้าว)	553	21.81	
A2 (พืชไร่)	237	9.35	ข้าวโพด
A3 (ไม้ยืนต้น)	191	7.53	สัก, ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน
A4 (ไม้ผล)	261	10.29	ลำไย, ลิ้นจี่, มะขาม
A9 (สถานที่เพาะเลี้ยงปลา)	5	0.20	
F2 (ป่าผลัดใบ)	898	35.41	
M1 (ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ)	200	7.89	
U2 (หมู่บ้าน)	142	5.60	
U3 (สถานที่ราชการ)	46	1.81	โรงเรียน, สถานีควบคุมไฟฟ้าพะเยา
W2 (แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น)	3	0.12	
รวม	2,536	100	

จากภาพที่ 1 ภาพที่ 2 และ ตารางที่ 1 พบว่า บ้านต่อมดงมีสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นป่าไม้มากที่สุด คิดเป็นพื้นที่ 898 ไร่ หรือร้อยละ 35.41 รองลงมาเป็น นาข้าว คิดเป็นพื้นที่ 553 ไร่ หรือร้อยละ 21.81 ลำดับต่อมาคือ ไม้ผล ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ มะขาม เป็นต้น คิดเป็นพื้นที่ 261 ไร่ หรือร้อยละ 10.29 และพืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพด คิดเป็นพื้นที่ 237 ไร่ หรือร้อยละ 9.35 ตามลำดับ ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งมีพื้นที่ไม่มากนักและมีขนาดพื้นที่ที่มากน้อยลดหลั่นกันไป ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ ไม้ยืนต้น ได้แก่ สัก ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พื้นที่หมู่บ้าน สถานที่ราชการ และสถานที่เพาะเลี้ยงปลา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากตำแหน่งที่ตั้งของการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท พบว่า พื้นที่ป่าไม้ กระจายตัวปกคลุมอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่คำและป่าแม่เนาเรือ มีลักษณะส่วนใหญ่เป็นป่าผลัดใบ ซึ่งชุมชนร่วมกับกรมป่าไม้ทำการอนุรักษ์ไว้เป็นป่าชุมชนพื้นที่ 717 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของชุมชน ในบริเวณนี้ยังเป็นที่ตั้งของสถานีควบคุมไฟฟ้าจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ขึ้นตรงกับส่วนควบคุมและปฏิบัติการไฟฟ้า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

พื้นที่นาข้าว กระจายตัวอยู่ทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของหมู่บ้าน ตลอดทั้ง 2 สายของน้ำแม่ต่อมที่ไหลขนานหมู่บ้านทั้งทางทิศเหนือและทิศใต้ โดยปรากฏในพื้นที่ราบลุ่ม ชั้นดินลึก อุดมสมบูรณ์ และมีลำน้ำไหลตลอดทั้งปี

พื้นที่ไม้ผล ซึ่งประกอบไปด้วย ลำไย ลิ้นจี่ และมะขามเป็นส่วนใหญ่ จะกระจายตัวอยู่ตอนกลางก่อนไปทางตะวันออกของหมู่บ้าน ส่วนพืชไร่ ซึ่งประกอบด้วยข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่ จะพบอยู่ตอนกลาง

ก่อนไปทางใต้ของหมู่บ้าน สำหรับไม้ยืนต้น ซึ่งประกอบไปด้วย สัก ยางพารา และปาล์มน้ำมัน จะปรากฏ
อยู่ในบริเวณเดียวกันกับไม้ผลและพืชไร่ แต่จะอยู่ก่อนไปทางทิศเหนือมากกว่า

สำหรับพื้นที่ชุมชนจะอยู่ทางทิศตะวันออก ตั้งอยู่ติดกับบ้านต่อมดงอีก 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 และ 6
และบ้านต่อมกลาง